

Αγράφων 3-5, Μαρούσι
Τ.Κ. 15123
Τηλ. 2105212000
www.keelpno.gr
Facebook: @keelpno
Twitter: @keelpno_gr

Πληροφορίες:
**Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης &
Παρέμβασης**
**Γραφείο Νοσημάτων που Μεταδίδονται με
Διαβιβαστές**
ΔΑΝΑΗ ΠΕΡΒΑΝΙΔΟΥ, 2108899052
Φαξ: 2108818868

Μαρούσι, 11-02-2019
Αρ. Πρωτ. : 1336
Διαβάθμιση : ΚΠ

Προς :
Πίνακα Αποδεκτών

Θέμα: «Αποστολή Δοκιμασιών ταχείας διάγνωσης ελονοσίας - Οδηγίες προς επαγγελματίες υγείας»

Αξιότιμοι Συνάδελφοι,

Κάθε έτος καταγράφονται πανελλαδικά αρκετά εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας στην Ελλάδα, δηλαδή κρούσματα που προσβλήθηκαν σε χώρα του εξωτερικού (είτε επιστρέφοντες ταξιδιώτες ή μετανάστες/ πρόσφυγες από ενδημικές χώρες). Επιπρόσθετα, τα τελευταία έτη, από το 2009 και μετά, καταγράφηκαν σε διάφορες περιοχές στην Ελλάδα περιστατικά ελονοσίας από *Plasmodium vivax* με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης, δηλαδή κρούσματα που δεν ανέφεραν ιστορικό ταξιδιού σε ενδημικές για την ελονοσία χώρες. Όπως καταδεικνύουν τα πρόσφατα επιδημιολογικά δεδομένα, το ενδεχόμενο επανεμφάνισης της ελονοσίας σε ευάλωτες περιοχές της χώρας θεωρείται υπαρκτό, όπου συνδυάζεται η παρουσία των κατάλληλων διαβιβαστών (Ανωφελών κουνουπιών) και ασθενών με ελονοσία που μεταδίδουν το παράσιτο στα κουνούπια.

Θα θέλαμε να τονίσουμε την τεράστια σημασία της **έγκαιρης διάγνωσης** και της ριζικής θεραπείας όλων των κρουσμάτων ελονοσίας για τη βελτίωση της δικής τους πρόγνωσης, αλλά και για την πρόληψη της τοπικής μετάδοσης της νόσου. Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμη η **αυξημένη εγρήγορση των επαγγελματιών υγείας για τυχόν κρούσματα ελονοσίας** και συνιστούμε τον άμεσο **έλεγχο για ελονοσία όλων των ύποπτων κρουσμάτων**.

Στο πλαίσιο αυτό, θεωρούμε σκόπιμη την προμήθεια Μονάδων Υγείας που πιθανά χρειασθεί να ελέγξουν ύποπτα περιστατικά (περιοχών με καταγραφή εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας τα τελευταία έτη και περιοχών με πληθυσμούς ατόμων από ενδημικές χώρες) με επαρκή ποσότητα **Δοκιμασιών ταχείας διάγνωσης ελονοσίας** (Rapid Diagnostic Tests, RDTs), μαζί με σχετικό συνοδευτικό ενημερωτικό υλικό.

Με στόχο την έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία περιστατικών ελονοσίας, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για τα παρακάτω:

Η ελονοσία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στη διαφορική σας διάγνωση, σε κάθε περιστατικό με κλινική υποψία ελονοσίας (εμπύρετο ή/και κακουχία, εικόνα γριπώδους συνδρομής, που πιθανά συνοδεύονται από ρίγη, εφιδρώσεις, αρθραλγία/μυαλγία, κεφαλαλγία, ναυτία, έμετο, διάρροια, βήχα) ή με ιστορικό εμπύρετου (που δεν μπορεί να αποδοθεί σε άλλη προφανή αιτία) κατά τον τελευταίο μήνα, ιδίως εάν συνυπάρχει θρομβοπενία ή/και αναιμία ή/και σπληνομεγαλία, που αφορά:

1. σε αλλοδαπό από ενδημική χώρα (π.χ. από Πακιστάν, Αφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Ινδία, υποσαχάρια Αφρική), ή
2. σε Έλληνα ή αλλοδαπό από μη ενδημική χώρα, ιδίως εάν διαμένει ή έχει ταξιδέψει - τα τελευταία πέντε χρόνια - σε ενδημική χώρα ή σε μία από τις περιοχές όπου έχει καταγραφεί πρόσφατα τοπική μετάδοση της νόσου στη χώρα μας, ή
3. σε κάθε περιστατικό με συμβατή κλινική εικόνα που δεν μπορεί να αποδοθεί σε άλλο αίτιο, ανεξαρτήτως λοιπών παραγόντων κινδύνου.

Σε κάθε περιστατικό με κλινική υποψία ελονοσίας συνιστάται η διενέργεια εργαστηριακού ελέγχου για ελονοσία (Δοκιμασία ταχείας διάγνωσης και μικροσκοπική εξέταση επιχρίσματος αίματος).

Τονίζουμε ότι η κλινική εικόνα της ελονοσίας δεν είναι ειδική και η νόσος μπορεί να εκδηλωθεί με συμπτώματα γριπώδους συνδρομής. Ασθενείς με ελονοσία από ενδημικές χώρες μπορεί να έχουν πολύ ήπια συμπτωματολογία (λόγω μερικής ανοσίας), ενώ άτομα χωρίς ανοσία παρουσιάζουν συνήθως εμπύρετο με ρίγος. Συχνό εργαστηριακό εύρημα είναι η **θρομβοπενία** (ή και αναιμία, ή και δείκτες αιμόλυσης).

Στο Παράρτημα παρατίθεται λίστα με τις ενδημικές για ελονοσία χώρες(πηγή: WHO World Malaria Reports 2015-2018).

Ο χρόνος επώασης της ελονοσίας ποικίλλει ανάλογα με το είδος του πλασμοδίου. Ιδιαίτερα για την ελονοσία από *P. νίναξ* ο χρόνος επώασης είναι συνήθως 12 - 18 ημέρες, ωστόσο μπορεί να διαρκέσει πολύ περισσότερο (έως 6-12 μήνες σε ορισμένες περιπτώσεις), ενώ συχνά παρατηρούνται υποτροπές (έως και μετά από >5 έτη). Ως εκ τούτου, η **εγρήγορη για ύποπτα κρούσματα θα πρέπει να παραμένει καθόλη τη διάρκεια του έτους** και ανεξάρτητα από τη διάρκεια παραμονής του ασθενούς στην Ελλάδα και την εποχή του χρόνου.

Επί αρνητικού αποτελέσματος στο RDT:

- Επισημαίνεται ότι οι δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης της ελονοσίας αποτελούν **συμπληρωματική διαγνωστική μέθοδο** στη μέθοδο αναφοράς (μικροσκοπική εξέταση επιχρίσματος αίματος). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση ύποπτου κρούσματος ελονοσίας, συνιστάται ο έλεγχος να περιλαμβάνει και **μικροσκοπική εξέταση επιχρίσματος αίματος** και να μην περιορίζεται στη χρήση της δοκιμασίας ταχείας διάγνωσης.

Όταν δεν υπάρχει η δυνατότητα ασφαλούς επιβεβαίωσης του αρνητικού αποτελέσματος σε τοπικό επίπεδο, συστήνουμε να στέλνεται δείγμα αίματος στο πλησιέστερο εργαστήριο που έχει αυτή τη δυνατότητα ή **στο Κέντρο Αναφοράς Ελονοσίας**, στον Τομέα Παρασιτολογίας, Εντομολογίας και Τροπικών Νοσημάτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (για μικροσκοπική εξέταση και PCR), κατόπιν επικοινωνίας με αυτό (σχετικά με τις συνθήκες λήψης, διατήρησης και αποστολής των δειγμάτων και τις συνοδευτικές πληροφορίες) (τηλ. 213 2010 317, 318).

- Σημειώνουμε ότι για τους ασθενείς με κλινική υποψία ελονοσίας, **ένα μεμονωμένο αρνητικό αποτέλεσμα στον εργαστηριακό έλεγχο για ελονοσία** (μικροσκοπική εξέταση ή δοκιμασία ταχείας διάγνωσης) **δεν αποκλείει τη διάγνωση της ελονοσίας**. Ως εκ τούτου, στα ύποπτα κρούσματα ελονοσίας, **θα πρέπει να επαναλαμβάνεται ο έλεγχος του ασθενούς για ελονοσία (με RDT και μικροσκοπική εξέταση επιχρίσματος αίματος) κάθε 8 - 12 ώρες για 2 - 3 συνεχείς ημέρες, ιδανικά επί εμπύρετου ή ρίγους** (θα πρέπει να ελεγχθούν όσο το δυνατόν περισσότερα δείγματα αίματος – τουλάχιστον τρία δείγματα).

Είναι σκόπιμο να δίνεται σύσταση στους μετανάστες-πρόσφυγες για άμεση εξέταση/ επανεξέτασή τους σε περίπτωση επανεμφάνισης ύποπτων συμπτωμάτων.

Επί θετικού αποτελέσματος στο RDT για ελονοσία συνιστώνται τα παρακάτω:

- Ο ασθενής παραμένει ή διακομίζεται για νοσηλεία σε νοσοκομείο, για περαιτέρω επιβεβαίωση της διάγνωσης (με μικροσκοπική εξέταση) και αντιμετώπιση. Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος ιδίως για *P.falciparum* η μεταφορά του ασθενούς πρέπει πραγματοποιείται άμεσα, καθώς σε αυτήν την περίπτωση υπάρχει κίνδυνος αιφνίδιας επιδείνωσης της κλινικής κατάστασής του.
- Ενημερώνεται άμεσα τηλεφωνικά το Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. (Δανάη Περβανίδου, 210 8899052, 6951683553), για τη λήψη περαιτέρω οδηγιών.
- Η ελονοσία αποτελεί υποχρεωτικώς δηλούμενο νόσημα και κάθε εργαστηριακά επιβεβαιωμένο κρούσμα (ακόμη και με δοκιμασία ταχείας διάγνωσης) θα πρέπει να δηλώνεται άμεσα στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., με αποστολή του **Δελτίου Δήλωσης Ελονοσίας** με φαξ.
- Επιβεβαιώνεται η διάγνωση με μικροσκοπική εξέταση επιχρίσματος αίματος (στο Κέντρο Υγείας εφόσον υπάρχει διαγνωστική επάρκεια ή στο νοσοκομείο). Όταν δεν υπάρχει η δυνατότητα επιβεβαίωσης της διάγνωσης σε τοπικό επίπεδο (αλλά και για περαιτέρω τυποποίηση), **συστήνουμε να φυλάσσονται (σε συνθήκες ψύξης) και να στέλνονται άμεσα δείγματα, ληφθέντα πριν την έναρξη θεραπείας** (ολικό αίμα με αντιπηκτικό και το επίχρισμα αίματος – «πλακάκι» στο οποίο έγινε η διάγνωση), **στο Κέντρο Αναφοράς Ελονοσίας**, στον Τομέα Παρασιτολογίας, Εντομολογίας και Τροπικών Νοσημάτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΥ), κατόπιν επικοινωνίας με αυτό (σχετικά με τις συνθήκες λήψης, διατήρησης και αποστολής των δειγμάτων και τις συνοδευτικές πληροφορίες) (τηλ. 213 2010317, 318, 2132010325).

Προσοχή: Μην πετάτε το δείγμα αίματος που έδωσε θετική δοκιμασία ταχείας διάγνωσης ελονοσίας ή θετική μικροσκοπική εξέταση, ούτε το θετικό επίχρισμα αίματος («πλακάκι»). Είναι σημαντικό αυτά τα δείγματα να σταλούν στην ΕΣΔΥ (για επιβεβαίωση ή και τυποποίηση). Μεταγενέστερα δείγματα ή δείγματα ληφθέντα μετά την έναρξη ανθελονοσιακής αγωγής είναι πολύ πιθανό να είναι αρνητικά και να μην μπορέσει να επιβεβαιωθεί η διάγνωση της ελονοσίας στην ΕΣΔΥ.

- Θα πρέπει να τηρούνται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προφύλαξη του ασθενούς από τσιμπήματα κουνουπιών -κατά την περίοδο κυκλοφορίας κουνουπιών- για όσο χρονικό διάστημα θεωρείται μεταδοτικός.
- Αναλυτικές κατευθυντήριες οδηγίες για τη θεραπεία της ελονοσίας είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. (www.keelpno.gr).

Λόγω της ανάγκης διασφάλισης της δημόσιας υγείας, και δεδομένης της **ελεύθερης πρόσβασης όλων των ασθενών με ελονοσία στις υπηρεσίες υγείας**, για διάγνωση, περίθαλψη και θεραπεία, είναι πολύ σημαντικό να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίζεται η γλωσσική επικοινωνία του ασθενούς με τους θεράποντες ιατρούς, ώστε να εξηγείται και να επισημαίνεται στον ασθενή εξαρχής η αναγκαιότητα παραμονής του στο νοσοκομείο έως την πλήρη αντιμετώπισή του και τη λήψη οδηγιών από τους ιατρούς.

Είναι πολύ σημαντικό να κρατούνται **εξαρχής στοιχεία επικοινωνίας των ασθενών, των ύποπτων κρουσμάτων και των συνοδών/ φίλων** τους (τηλέφωνα, διεύθυνση), προκειμένου να μπορούν να εντοπισθούν, εάν προκύψει ανάγκη.

Στα πλαίσια των ανωτέρω συστάσεων και με στόχο την ενίσχυση της δυνατότητας έγκαιρης ανίχνευσης και θεραπείας κρουσμάτων ελονοσίας, σας αποστέλλουμε (στο Μικροβιολογικό ή Αιματολογικό εργαστήριο της Μονάδας Υγείας σας):

- **Δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας (Rapid Diagnostic Tests, RDTs): εικοσιπέντε (25) δοκιμασίες.**
- Συνοδευτικές **αναλυτικές οδηγίες χρήσης** των δοκιμασιών, σε ελληνική γλώσσα.
- **Παράρτημα με λίστα με τις ενδημικές για ελονοσία χώρες.**
- **Αποδεικτικό Παραλαβής**, το οποίο παρακαλούμε να επιστραφεί στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., υπογεγραμμένο, μετά την παραλαβή των δοκιμασιών ταχείας διάγνωσης ελονοσίας.

Για περισσότερες διευκρινίσεις σχετικά με τη διαχείριση ύποπτων και επιβεβαιωμένων περιστατικών και τον τρόπο χρήσης των RDTs, μπορείτε να απευθυνθείτε στο Γραφείο Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές (Δανάη Περβανίδου, τηλ. 2108899 052, 6951683553).

Παρακαλείσθε όπως μεριμνήσετε για την εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας της Μονάδας Υγείας σας στη διενέργεια της δοκιμασίας αυτής για την ελονοσία, καθώς συνιστούμε να υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου.

Παρακαλείσθε, τέλος, όπως μεριμνείτε με δικό σας αίτημα προς τη Διοίκηση του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. (προς: a.ntakou@keelpno.gr, d.pervanidou@keelpno.gr), για την έγκαιρη αναπλήρωση των αποθεμάτων RDTs.

Επικαιροποιημένο ενημερωτικό υλικό και πιο αναλυτικές πληροφορίες για την ελονοσία, για επαγγελματίες υγείας, μπορείτε να βρείτε και στην ιστοσελίδα του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. (www.keelpno.gr > Ε > Ελονοσία).

Η δική σας ευαισθητοποίηση και συμμετοχή στην πρώιμη διάγνωση και ολοκληρωμένη θεραπεία των κρουσμάτων θεωρείται καθοριστικής σημασίας για την πρόγνωση των ίδιων των ασθενών, αλλά και για την αποτελεσματική πρόληψη περαιτέρω τοπικής μετάδοσης.

Το Γραφείο Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές είναι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία (τηλ. 2108899 052, 6951683553).

Με εκτίμηση,

Υπεύθυνη Γραφείου Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές: Δανάη Περβανίδου
Τμηματάρχης Επιδημιολογικής Επιτήρησης & Παρέμβασης: Θεανώ Γεωργακοπούλου

Ο Πρόεδρος ΔΣ ΚΕΕΛΠΝΟ

Θεόφιλος Ρόζενμπεργκ
αν. Καθηγητής Χειρουργικής
Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΙΣΤΕΥΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Υπεύθυνη Γραμματείας

α.α.

Ράπτης Νικόλαος

Πίνακας αποδεκτών:

- Διοικητές Νοσοκομείων ή Διευθυντές Κέντρων Υγείας της παρακάτω λίστας,
- Μικροβιολογικά/ Αιματολογικά Εργαστήρια των Μονάδων Υγείας της παρακάτω λίστας,
με παράκληση ενημέρωσης των Ιατρικών Υπηρεσιών, των Επιτροπών Νοσοκομειακών Λοιμώξεων και των ιατρών των Μονάδων Υγείας (κατά προτεραιότητα παθολόγων, παιδιάτρων, γενικών ιατρών, εργαστηριακών ιατρών).

1. Γ.Ν "Αλεξάνδρα"
2. Γ.Ν.Α. "Ευαγγελισμός"
3. Α.Ο.Ν.Α. "Ο Άγιος Σάββας"
4. Γ.Ν.Μ.Α. "Έλενα Βενιζέλου"
5. Γ.Ν.Α. "Κοργιαλένιο - Μπενάκειο Ε.Ε.Σ"
6. Γ.Ν.Α. "Ιπποκράτειο"
7. Γ.Ν.Α "Γ. Γεννηματάς"
8. Ν.Θ.Π. "Παμμακάριστος"
9. Γ.Ν.Α. "Κ.Α.Τ"
10. Γ.Ν.Α. "Σισμανόγλειο"

- 11.Γ.Ν.Α. "Λαϊκό"
- 12.Γ.Ν.Ν.Θ.Α. "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"
- 13.Γ.Ν.Ν.Ι. "Κωνσταντοπούλειο"
- 14.Γ.Ν. "Παίδων Πεντέλης"
- 15.Γ.Ν Αρεταίειο
- 16.Γ.Ν.Α. "Η Ελπίς"
- 17.Κ.Υ. Καλυβίων
- 18.Κ.Υ. Καπανδριτίου
- 19.Κ.Υ. Κορωπίου
- 20.Κ.Υ. Λαυρίου
- 21.Κ.Υ. Μαρκόπουλου
- 22.Κ.Υ. Νέας Μάκρης
- 23.Κ.Υ. Σπάτων
- 24.Κ.Υ. Ραφήνας-Πικερμίου

Κοινοποίηση:

1. 1^η Υ.ΠΕ. (diokisi@1ypatt.gr)
2. Περιφέρεια Αττικής , Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας (gdym@patt.gov.gr)

Συνημμένα:

- Ένα (1) αρχείο pdf (Παράρτημα ενδημικών χωρών)
- Ένα (1) αρχείο word (Οδηγίες χρήσης)

Εσωτερική Διανομή :

- Γραφείο Γραμματείας Προέδρου
- Γραφείο ΚΕΠΙΧ - Εκτίμησης Κινδύνου & Αντιμετώπισης Οξέων Συμβάντων
- Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης & Παρέμβασης
- Γραφείο Μετακινούμενων Πληθυσμών
- Γραφείο Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές
- Γραφείο Επιστημονικών Συνεργατών Προέδρου
- Γραφείο Αντιπροέδρου